

El llenguatge 11/X/1979

Comptes poc clars

L'ús de la forma vulgar «conta», en lloc de compte, ha estat denunciat ja diverses vegades, així com el d'aquest mot com un nom del femení, en lloc del masculí, que és el gènere gramatical que realment li correspon: n'hi ha que encara diuen, efectivament, «la compte (o la conta) corrent» en lloc de el compte corrent.

Però, naturalment, no n'hi ha prou d'usar compte com un mot del masculí i en la seva forma adequada. Cal, encara, reservar-lo per als casos en què escau de fer-ho, que són certament nombrosíssims —només cal donar un cop d'ull al diccionari— però, com és natural, no exactament coincidents amb els del castellà.

La incorrecció d'una locució verbal com «donar-se compte», usada en lloc del verb adonar-se, ha estat molt divulgada i ja és generalment evitada pels qui tenen un mínim de cura de la pròpia elocució. En canvi, encara que no sigui tan usual, n'hi ha que recorren aleshores a una altra locució anàloga, «cuare en el compte», que potser perquè permet de tractar clarament el substantiu compte com un mot del masculí, fa creure als qui se'n serveixen que és una expressió ben catalana. No és, però, sinó un calc de la locució castellana «caer en la cuenta», el valor de la qual en català s'expressa per caure-hi, fixar-s'hi, veure, etc.

També hi ha qui no sap trobar l'equivalència exacta de la locució verbal del castellà «ajustar cuentas», que s'ha de traduir per passar comptes, expressió que en català s'usa sempre sense article, i tant en sentit propi (entre dos que tenen tractes que comporten comptes numèrics) com en sentit figurat (en el cas en què algú ha de respondre de la seva conducta davant d'un altre).

Caldría, encara, completar aquesta nota amb les expressions adverbials «en resumides comptes», en què el gènere femení delata ja la seva il·legitimitat, i que algú pretén catalanitzar amb el canvi d'aquest gènere, i «a la cuenta», que no demana cap comentari. En lloc de la primera es pot dir en resum, en suma, en conclusió, etc., i en comptes de «a la cuenta», podem recórrer a pel que es veu, segons sembla, a la traca.

Albert Jané